

DAUPHIN D'OR

Beste Familiefilm

KIDZ IN DA HOOD

CINEKIDLEEUW 2007

Publieksprijs

Film en educatie...

... in het vertoningscircuit van *Lessen in het Donker*, in het kader van Filmfestival Open Doek, een workshop verzorgd door Jekino, een film in de klas...

Film kreeg een plaats in het lessenpakket van heel wat scholen en wij zorgen graag voor een goede programmatie en pedagogische omkadering. We maken jaarlijks een pittige selectie van een 30-tal films uit het afgelopen seizoen, organiseren op heel wat plaatsen vertoningen en zorgen voor kant en klare lesmappen voor een boeiende verwerking in de klas. Daarbij spelen we in op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

In elke lesmap wordt aandacht besteed aan een filmtechnische en inhoudelijke benadering van de film en leggen we de focus op één filmterm. We stimuleren jullie graag om de film met een frisse blik te bekijken.

www.jekino.be

www.opendoeke.be

www.lesseninhetdonker.be

Feedback!

We horen graag je reactie op de film, de bespreking en lesmap. Ga je de film bekijken tijdens Filmfestival Open Doek, dan kan je je mening kwijt op het kaartje dat je krijgt na de voorstelling. Alvast bedankt!

**Doelgroep KIDZ IN DA HOOD:
VANAF 8 JAAR**

Inhoudstafel

Filmfiche (vóór je naar de film vertrekt)	03
Regie & productie	05
• Eén film, twee regisseurs	06
• Een film opnemen in de voorstad	06
Reacties verzamelen bij de leerlingen	07
Het verhaal	08
• Een sprookje, een boek of een ernstig verhaal?	08
• Verschillende verhalen	09
• Naar een happy end	09
De personages	11
• Amina	11
• Mirre	12
• De buurtkinderen	14
• Johan	15
Thematiek (door Vluchtelingenwerk Vlaanderen)	18
• Wie is een vluchteling?	18
• Wie is een niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBM)?	20
• Elke NBM krijgt een voogd en gepaste opvang	21
• Verblijfsstatuut: NBM hebben recht op extra bescherming	24
• Meer informatie... ..	27
Locatie: de voorsteden	29
Focus op Muziek	32
• Muziek maakt gevoelens los	32
• De muzikale intermezzo's	33
Bibliografie	37
Lesbrief voor de leerlingen	38

Filmfiche

Kopieer de filmfiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling. Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan het een handige leidraad zijn.

Filmfiche

Korte inhoud

Amina is negen jaar oud. Ze woont in Zweden. Drie jaar geleden ontvluchtte ze haar Afrikaanse dorp, samen met haar opa. Nu heeft de Zweedse overheid beslist dat ze niet in het land mogen blijven. Hun asielaanvraag werd afgewezen. Om toch te kunnen blijven, moeten ze zich verbergen. De langharige gitaarrocker Johan biedt hen onderdak in zijn flat. Maar enkele dagen later sterft Amina's opa. Waar moet het meisje naartoe? Naar een opvangcentrum? Of speelt ze het klaar, samen met haar vriendin Mirre, dat ze bij Johan kan blijven?

Technische kaart

Zweden / 2006 / 96' / Zweeds gesproken, Nederlands ondertiteld

- Originele titel: Förortsungar
- Regie: Catti Edfeldt en Ylva Gustavsson
- Scenario: Ylva Gustavsson en Hans Renhäll
- Muziek: Fabian Torsson
- Met o.a. Beylula Kidane Adgoy (Amina), Gustaf Skarsgård (Johan) en Embla Hjulström (Mirre)

Filmprijzen

Op het jeugdfilmfestival Cinekid (Amsterdam 2007) won KIDZ IN DA HOOD de Dauphin d'Or voor beste familiefilm en de Cinekidleeuw publieksprijs. Kinderen gaven de film tijdens het festival een 9,6. Ook op andere internationale kinderfilmfestivals kaapte KIDZ IN DA HOOD al prijzen weg.

In de pers

"Een fijne warme film waarin de situaties nooit echt uitzichtloos worden, maar er altijd hoop blijft. KIDZ IN DA HOOD kent spanning, drama, humor, romantiek en ritme." (Monica Meijer op movie2movie.nl)

"Verschillende mensen, verschillende muziekstijlen, ze komen allemaal nader tot elkaar in een intelligente eigentijdse grotestads-musical met een lach en een traan." (Remke de Lange in Trouw 01/11/2007)

Vóór je naar de film vertrekt...

Amina heeft niet zoveel geluk in haar leven: haar ouders zijn dood, ze moest wegvluchten uit haar land en nu mag ze ook in Zweden niet blijven. Toch is KIDZ IN DA HOOD een vrolijke film: Amina en haar vrienden rappen, Johan rockt en de buurman zingt tango. Ze lachen, spelen en dansen samen. Het swingende verhaal lijkt op een sprookje, maar dan met échte personages.

Regie & productie

De regisseur is de 'filmmaker': hij is de baas op de filmset en heeft de leiding over een hele ploeg medewerkers (de crew). KIDZ IN DA HOOD werd gemaakt door twee regisseuses: Ylva Gustavsson en Catti Edfeldt. In dit geval stonden er dus niet één, maar twee dames aan het hoofd van de filmploeg.

Catti Edfeldt werkte al met film sinds ze op tienjarige leeftijd kindactrice werd. Later werd ze assistent-regisseur. Zo werkte ze mee aan de verfilming van alle Astrid Lindgren-boeken (van PIPPI LANGKOUS tot KARLSSON VAN HET DAK). Misschien is het daarom dat de vranke Mirre in KIDZ IN DA HOOD soms aan Pippi Langkous herinnert... Ze maakte zelf ook twee jeugdfilms: SIXTEN en EVA & ADAM.

Ylva Gustavsson is muzikante en filmmaakster. Ze liep sinds lang rond met het idee een film te maken over kinderen in de voorsteden. Ze maakte al korte filmpjes en videoclipjes, maar KIDZ IN DA HOOD is haar eerste speelfilm.

Catti Edfeldt

Ylva Gustavsson

In dit regisseursduo staat Catti Edfeldt eerder voor traditie en vakmanschap. Ylva Gustavsson zorgde voor een forse dosis fantasie en muzikaliteit.

Eén film, twee regisseurs

Toen Ylva Gustavsson en Catti Edfeldt door de producent (dat is de persoon die het maken van de film organiseert en het nodige geld bij elkaar zoekt) bij elkaar werden gebracht, hadden ze elkaar nog nooit ontmoet. Maar het klikte. Ze werkten samen op hun eigen manier: de één wat bedachtzamer, de ander wat directer. Zoals ze zelf beweren: het resultaat werd méér dan de som van beide delen.

Catti Edfeldt: "Soms begrepen we elkaar met één simpele blik of gebaar. We kibbelden nooit op de set. Ylva hield zich bezig met de grote zaken, ik bekommerde me om de details. Het was zoals één regisseur, maar met dubbel zoveel pret."

Ylva Gustavsson: "Regisseren is een zware taak: elk moment zijn er 1.000 vragen. Het was heerlijk om dat werk met z'n tweeën te doen. Er zijn plannen om samen nog een film te maken. Je ziet trouwens steeds vaker films die het werk zijn van twee of meer regisseurs. Kijk maar uit... het wordt een trend!"

Een film opnemen in de voorstad

Om KIDZ IN DA HOOD geloofwaardig te maken, moesten de filmmakers goed op de hoogte zijn van het leven in de voorsteden. Gelukkig hadden beide regisseuses, verscheidene crewleden én de jonge acteurs zelf jarenlang in zo'n voorstad gewoond. Ze praatten samen over hun ervaringen en lieten ook enkele bewoners figureren in de film.

Catti Edfeldt: "We huurden een leegstaande flat in die buurt. Een maand voor de opnames trokken we daarin met de hele crew. Zo werden we makkelijker aanvaard in de buurt. De sfeer werd vriendelijker, we kregen een positief imago en creëerden goodwill bij de scholen. En we pikten enkele details op die later een plaats kregen in het verhaal."

Intussen hebben de buurtbewoners de film gezien. Zij waren erg enthousiast. Vooral de meisjes waren blij met een film waarin echte, geloofwaardige meisjes de hoofdrol speelden. Ze herkenden zichzelf in Amina en Mirre.

Reacties verzamelen bij de leerlingen

Vlak na de vertoning willen de jonge toeschouwers vaak hun eerste indrukken kwijt; iedereen heeft nood aan een ontladingsmoment. Het is niet aangewezen om nu al diep in te gaan op de bedenkingen van het publiek. Enkele eenvoudige vragen kunnen helpen om 'stoom af te laten':

- *Vond je het een mooi verhaal?*
- *Wat vond je het mooiste moment in de film?*
- *Met welk gevoel ging je de filmzaal buiten?*
- *Van welk personage hield jij het meest?*
- *Schrok je toen de personages begonnen te zingen?*
- *Was je blij met het einde van KIDZ IN DA HOOD?*

Het verhaal

Een sprookje, een boek of een ernstig verhaal?

KIDZ IN DA HOOD behandelt een ernstig thema (vluchtelingen) op een heel vrolijke manier. Maar hoe dicht deze film ook bij de werkelijkheid staat, toch is het verhaal niet helemaal geloofwaardig. Regisseuse Ylva Gustavsson verklaart: "'Echt' was ons codewoord dat telkens terugkeerde.

Maar toch is het een sprookje, en zo wordt het ook verteld. De film begint en eindigt met de rapper op het dak. Hij is het equivalent van het sprookjesboek dat wordt opengeslagen bij het begin van een Disney-film."

Die rapper verwelkomt ons en stelt ons voor aan de buurt: "Wij zijn de voorstadjeugd, de koningen van het beton. Uit alle werelddelen zijn we hier samengekomen."

Op het einde van de film keert hij terug. Hij 'zwaait' ons uit en zet ons na het happy end weer met beide voeten op de grond: "Iedereen weet dat zich in Pekka's huis een nieuw gezin verbergt. Ik hoop dat niemand ze zal aangeven." Het verhaal van Amina is goed afgelopen, maar er zijn nog duizenden andere Amina's en ook zij verdienen onze aandacht.

Amina vergelijkt haar leven met een boek. Bij het begin van de film beweert ze: "Het is alsof je 'n boek leest. Je weet nooit wat er op de volgende bladzijde staat. Je hoopt dat het goed afloopt, maar dat weet je niet. Het enige wat je kunt doen is blijven lezen en hopen." Ze heeft geen

vat op haar eigen leven. Haar lot is handen van anderen, zoals de lezer van een boek afhankelijk is van de schrijver om te zien wat er met de personages zal gebeuren. Wanneer het later slecht gaat met Amina, keren die woorden terug: "Als je het boek niet meer leuk vindt, doe je het dicht en stop je met lezen." Maar dat kan Amina niet. Zij moet verder met haar leven.

Verschillende verhalen

KIDZ IN DA HOOD gaat niet enkel over Amina. Het is ook een portret van een hele buurt en van de mensen die er wonen. Een kleurrijke verzameling vreemde vogels: Amina en opa die alles kwijtraakten in een oorlog, de dronken Pekka die z'n dochter mist, de verbitterde buurvrouw, de jonge

rappers, enz. Hier wordt geleefd in alle mogelijke gezinsvormen, met alle bijhorende conflicten... Een spiegel van de multiculturele samenleving.

Er zijn verschillende verhaallijnen. Het belangrijkste verhaal is dat van Johan en Amina en hoe ze samen de lijnen uitzetten voor hun toekomst. Daarnaast is er het verhaal van Amina en Mirre, en misschien ook een beetje dat van Johan en Janet (de sociaal assistente die hen begeleidt en die een relatie begint met Johan).

Bovendien volgen we ook het avontuur met de boeven die in de kelder hun gestolen goederen opslagen. Dit is een heel traditioneel uitgewerkte episode met alle typische ingrediënten van een ouderwetse kinderfilm: duistere kelders, walkie talkies, superlijm, een achtervolging, enz. Dit nevenverhaal zorgt voor extra opwinding en verlicht de ernst. Toch lijkt dit nevenverhaal niet helemaal te passen in het geheel van de film.

Naar een happy end

De film verloopt aanvankelijk vrij voorzichtig: personages tasten elkaar af, leren elkaar beter kennen, ... Het keerpunt komt wanneer Johan door de politie wordt meegenomen: hij gaat de cel in, Amina blijft alleen achter (ze moet terug naar het opvangcentrum) en Janet raakt bijna haar baan kwijt.

Vanaf dan krijgt de film meer vaart en stevent het geheel af op een héél happy end. De ontknoping komt tijdens de schoolmusical: Amina krijgt te horen dat ze aan Johan wordt toegewezen. Ze vliegen elkaar in de armen. Op het podium rapt ze er even later lustig op los. "Dat is mijn dochter," zegt Johan trots tegen de man naast hem.

Het verhaal eindigt met een heel optimistische noot:

- Het rapnummer is een groot succes.
- Johan en Janet hebben de armen om elkaar heen.
- Janet versierde een afspraak voor Johan bij een platenmaatschappij.
- Pekka gaat terug naar huis, naar Finland.

Tot slot krijgen we de goede raad mee: "Vergeet niet te zingen!"

Vragen voor de leerlingen:

- *Hoe worden we het verhaal binnengeleid?*
- *Wat is volgens jou de belangrijkste gebeurtenis in het verhaal?*
- *Waarom moet Amina op een bepaald moment naar een instelling, weg van Johan?*
- *Wat bedoelt Amina wanneer ze zegt: "Het is alsof je 'n boek leest. Je weet nooit wat er op de volgende bladzijde staat"?*
- *Hoe zorgt de jonge bende ervoor dat de dieven gepakt worden?*
- *In de slotscène, met de show op school, gebeuren er een heleboel dingen. Weet je nog wat er allemaal gebeurde?*
- *Eindigt KIDZ IN DA HOOD vrolijk of eerder droevig? Is het een 'happy end'? Vond je dat goed? Kan je een ander mogelijk einde bedenken?*
- *Pekka geeft aan het eind van de film zijn goede raad mee: "Vergeet niet te zingen!" Wat bedoelt hij daarmee?*
- *Wat zegt de rapper (op het dak) aan het slot van de film? Waar wil hij ons nog even aan herinneren?*

De personages

De regisseurs van KIDZ IN DA HOOD wilden dat hun personages echte mensen zouden zijn, met vlees, bloed en zelfs tranen.

Ylva Gustavsson over haar ervaring in de voorsteden: "Toen ik aan het scenario begon, woonde ik zelf in zo'n buurt. Ik wilde een film maken voor de kinderen die ik rond mij zag. Ze worden makkelijk gestigmatiseerd. Ze krijgen het imago van 'probleemkinderen'. Maar eigenlijk willen ze net zijn zoals alle anderen."

Amina

KIDZ IN DA HOOD gaat eerst en vooral over Amina. We leren haar kennen als een weinig spraakzaam meisje. Maar dat wil niet zeggen dat ze alles zomaar laat gebeuren. Op de juiste momenten is ze heel eigenzinnig. Dat weet haar vriendinnetje Mirre erg goed en ze verdedigt Amina dan ook: "Ze is niet stom. Ze praat alleen als ze wil."

Een moedig meisje

Amina weet op een erg volwassen manier hoe het er in het leven aan toegaat. In haar jonge leven heeft ze dan ook al heel wat moeten doorstaan. Drie jaar geleden vluchtte ze uit het Afrikaanse dorp waar ze opgroeide. Haar ouders zijn dood, haar dorp ligt plat en de enige familie die ze nog heeft, is haar opa. En zelfs wanneer die sterft, houdt ze zich sterk. Ze geeft de moed niet op en

zet alles op alles om bij Johan te kunnen blijven. Terwijl Johan helemaal niet van plan was om altijd voor Amina te blijven zorgen, kan ze toch zijn hart veroveren. Wanneer haar toekomst in gevaar komt omdat Johan op tournee wil naar Duitsland, wordt ze erg boos: ze gooit haar bord keihard op de grond. Daar schrikt Johan wel even van... het schudt hem wakker.

Actrice Beylula

De actrice Beylula Kidane Adgoy over haar personage Amina: "We hebben dingen gemeenschappelijk. Als ik kwaad word, gedraag ik me net zoals zij. Maar haar stijl van kledij is heel anders dan de mijne." Beylula was 9 jaar oud toen de film werd opgenomen. Haar familie komt uit Eritrea en leeft nu verspreid over heel Europa. Beylula werd in Zweden geboren. Bij haar theatergroep kreeg ze een foldertje: 'Actrice gezocht voor een film'. Haar zus schreef haar in voor de audities. Zo belandde ze bij KIDZ IN DA HOOD. Ze speelt heel knap en ze blinkt vooral uit in de ingetogen scènes (hoewel ze in werkelijkheid véél spraakzamer is). Maar "de scène waarin ik moest huilen, was de moeilijkste. Pas toen ze iets onder m'n ogen smeerden, lukte het."

Vragen voor de leerlingen

- Wat weet je over Amina's afkomst en haar verleden?
- Waarom denk je dat we daar zo weinig over te weten komen?
- Mirre stelt Amina als nieuwe leerling voor in de klas. Ze rapt: "Als een ijslolly in het hete zand, komt ze uit Afrika-land." Wat zou Mirre hiermee bedoelen?
- Amina is een sterke meid. Ze bijt haar tanden stevig op elkaar. Wat maakt haar zo sterk? Toch zie je haar één keer huilen. Wanneer? Waarom?
- Enkele keren in de film wordt Amina boos. Om welke redenen wordt ze boos? Hoe merk je dat ze boos is? Hoe laat jij merken dat je boos bent? Heb jij al ooit iets stuk gegooid van woede?

Mirre

Mirre en Amina vormen een mooi stel: al bij hun eerste ontmoeting springen ze samen rappend op het bed. In tegenstelling tot Amina, lijkt Mirre geen

moment te zwijgen: "Je zegt niet veel, hè? Geeft niet. Ik praat wel voor twee." Mirres ouders zijn al lang dood. Ze woont nu bij haar tante Maggan, die in het verleden heel wat heeft meegemaakt. Maggan is een beetje bitter: ze lacht bijna nooit en is meestal slecht gezind. Alleen als Johnny komt, is ze vrolijk. Omdat Amina en Mirre allebei niet gewoon thuis bij hun ouders wonen, begrijpen ze elkaar makkelijk. Als Amina's opa gestorven is, vertelt Mirre hoe zij omgaat met haar overleden moeder. 's Nachts praat ze nog met haar: "Hoi mam. Met Mirre... Vandaag ben ik bijna braaf geweest op school. Maggan heeft vies gekookt, maar verder gaat alles goed." Omdat Mirre zo goed begrijpt wat Amina voelt, kan ze haar ook geruststellen: "Ik heb mam gevraagd om op je opa te letten... omdat hij nieuw is daarboven."

Mirre leeft erg zelfstandig. Ze lijkt nauwelijks gehecht aan haar tante Maggan en leeft vooral op straat. Tussen al die jongens wist ze haar plaats stevig te veroveren. Volwassenen hebben weinig invloed op haar. Zoals ze zingt: "In mijn wereldje bepalen mijn vrienden en ik wat we doen. Geen volwassenen die zeggen: sta op, zit stil, ruim op en boen."

Mirre laat zich niks wijsmaken: "Typisch volwassenen... Ze beloven van alles, maar komen niets na." Wanneer Mirre nieuwsgierig is, zoekt ze zelf wel een antwoord op haar vragen. Om uit te zoeken of Johan pleegvader kan worden, stapt ze zelfzeker naar de sociale dienst.

Door haar impulsieve reacties komt Mirre soms in conflict met anderen. Wanneer Amina mogelijk weg moet bij Johan vanwege de tournee, vindt Mirre

plots dat Johan gek is: "Anders had hij zijn belofte niet gebroken. Maggan heeft gelijk. Hij is een nietsnut." Ondanks haar teleurstelling blijft Amina hem verdedigen: "Dit is zijn grote kans."

Actrice Embla

Regisseuse Catti Edfeldt: "Embla Hjulström (Mirre) is precies zoals in de film: fel en openhartig. Toen ze met ons in het vliegtuig zat, was er een stel arbeiders van een olieplatform aan boord; heel luidruchtig en brutaal. Embla stond op en gaf ze de volle laag: 'of ze alsjeblieft rustig en beleefd konden zijn?!' Dat dwong respect af!"

Embla Hjulström had al heel wat ervaring als tv-actrice. De opnames voor KIDZ IN DA HOOD vond ze erg prettig: "Ik wist al hoe ik moest skaten, maar de jongens hebben mijn techniek verfijnd. Rappen had ik nog nooit gedaan, maar dat was ook heel fijn."

Vragen voor de leerlingen

- *Waarom lijkt Mirre op Amina? Waarin zijn ze verschillend?*
- *Wat doet Mirre om haar overleden ouders te herinneren?*
- *Wat voor relatie heeft Mirre met Maggan?*
- *Wat vindt Mirre 'typisch volwassenen'? Wat vind jij 'typisch volwassenen'?*
- *Vinden jullie Mirre ook een beetje jongensachtig? Waarom?*

De buurtkinderen

Rondom Amina en Mirre circuleren nog andere kinderen (allemaal jongens) uit de wijk. Als een echte 'gang' zien we hen tussen de huizenblokken spelen, skaten en grappen uithalen. Toch krijgen die vriendjes nooit een duidelijk profiel. Ze zijn slechts omkadering en illustreren in welke mate Amina wordt geaccepteerd door haar omgeving.

Vragen voor de leerlingen

- *We leren Amina en Mirre vrij goed kennen. Maar wat weet je over de andere kinderen in de buurt?*
- *Welke fratsen halen ze uit?*
- *Hoe wordt Amina ontvangen in deze 'gang'?*

Johan

Een jonge rocker...

"En als een vrijgezel pleegouder wil worden? En als hij doodskop T-shirts draagt of lang haar, tatoeages en oorbellen heeft? En bier uit 't blikje drinkt? ... Maar alleen soms."

Wie naar KIDZ IN DA HOOD kijkt, stelt zich dezelfde vragen waarschijnlijk al vanaf het moment waarop we kennismaken met de jongeman: hij komt te laat op zijn afspraak en zegt over de rommel op zijn flat: "Ik heb nog niet opgeruimd. Niet dat ik dat zo vaak doe..."

Johan is jong en leidt zijn leven van dag tot dag, zonder echte verantwoordelijkheden. Hij doet louter 'zijn eigen ding'. Hij leeft voor zijn muziek en voor de band. Om de huur te betalen werkt hij 's nachts als afwasser. Een typische vrijgezel: zijn ijskast is meestal zo goed als leeg. Maar hij heeft een hart van goud. Hij beloofde zijn vriend Jesper om Amina en haar opa tijdelijk onderdak te verlenen. En hij wil absoluut dat zijn gasten zich thuis voelen.

... maar ook een papa?

"Het mooiste in KIDZ IN DA HOOD is de tere relatie tussen Johan en Amina."
[Bas Blokker in NRC Handelsblad 01/11/2007]

Wanneer Amina waarschijnlijk voor de zoveelste keer een nieuwe woonplaats krijgt, reageert ze heel afwachtend... eerst inschatten waar ze nu weer terecht

gekomen is... Maar het klikt met Johan. Ze zijn allebei een beetje verlegen en onwennig maar zoeken toch toenadering. Tijdens hun eerste ontbijt samen doet Johan gek met de smeerkaas: hij tekent er een smiley mee op haar toast. Het ijs is gebroken...

Net vóór opa stierf, beloofde Johan dat hij voor Amina zou zorgen. Maar hij weet helemaal niet hoe hij dat moet aanpakken. Hij staat al meteen voor een zware opdracht: na de dood van opa moet Amina getroost worden. Op een prachtige manier herhaalt hij de woorden van opa Said: "Weet je nog wat hij zei over de amulet? Ook al zie je hem niet, hij is er nog steeds. Ik denk dat dat ook voor mensen geldt." Van Pekka krijgt hij de raad een liedje voor haar te spelen. Wanneer Johan zachtjes voor haar zingt, huilt Amina voor het eerst.

De mening van Maggan: "Je bent gek. Je kunt amper voor jezelf zorgen. Ze moeten haar terugsturen. [...] Ik hou je in de gaten, hoor. Ik ken jouw soort. Stomme junk."

Lange tijd blijft Johan zelf onzeker over zijn kwaliteiten als opvoeder. Hij gaat er trouwens vanuit dat Amina slechts tijdelijk bij hem woont. "Jij hebt een echte, stabiele familie nodig." Maar Amina zegt nuchter en vastberaden: "Dat heb ik nog nooit gehad. Waarom nu wel?"

Wat begon als een noodoplossing groeit uit tot een warme band tussen de lange rocker en het meisje. "Ik zal niet de ideale pa worden, maar ik zal wel m'n best doen." Al beseft hij nog niet helemaal waaraan hij begonnen is en wat de consequenties zullen zijn. Plots wil hij met zijn band op tournee naar Duitsland, zonder rekening te houden met Amina.

Pas wanneer Janet hem terechtwijst, begint hij de zaak ernstig te nemen. Er is nog een driftbui van de jongedame voor nodig, maar daarna gaat hij ten volle voor Amina en kan hij zijn onbekommerde leven min of meer opzij zetten. Vanaf dat moment groeit hij in de vaderrol: ze richten samen Amina's slaapkamer in, bakken brood en Johan kan zelfs zijn boodschappen betalen.

Zijn die gepoetste tanden echt zo belangrijk?

Opa brengt voor het slapengaan als eerste Amina's gepoetste tanden ter sprake. Amina blaast in zijn gezicht... inderdaad, ze zijn gepoetst.

Later, tijdens een heerlijke komische scène, dringt Amina er bij Johan op aan om die opvoederstaak over te nemen: "Simpel. Je hoeft alleen te vragen of ik m'n tanden heb gepoetst." Even later staan ze samen voor de spiegel en geeft Johan advies over 'schuimen en schrobben'. Nadat hij zich definitief kandidaat heeft gesteld als adoptievader, controleert Johan keurig of ze haar tanden gepoetst heeft.

Vragen voor de leerlingen

- Hoe zou je Johan omschrijven, uiterlijk en innerlijk?
- Is Johan erg veranderd aan het einde van de film?
- Denk je dat Johan een goede papa zal zijn?
- Wat moet een goede papa volgens jou kunnen?
- Waarom al dat gedoe over 'tanden poetsen'?
- Opa vertelt over de amulet. Dat verhaal keert na zijn dood nogmaals terug. Weet je nog hoe?
- Wat is er volgens jou gaande tussen Johan en Janet van de sociale dienst? Hoe ziet hun toekomst eruit?

Een opdracht voor de leerlingen

Probeer een persoonlijk profiel op te stellen voor elk van de personages. Je kunt in de klas afspreken welke eigenschappen vermeld moeten worden. Maak een steekkaart voor elk personage. Naar de meeste antwoorden moet je raden, maar je kunt wel berekend gokken. Bijvoorbeeld:

- Leeftijd
- Hobby's
- Droomberoep
- Muziekidool
- Beste film
- Favoriete plaats
- Enz.

Bij een samenwerking in kleine groepjes kun je de verschillende profielen vergelijken en jouw inschatting verantwoorden.

Thematiek

Regisseuse Ylva Gustavsson: "Ik praatte met een meisje uit mijn wijk, een vluchteling uit Somalië. Er was eigenlijk niks bijzonders aan haar; ze was net zoals alle andere meisjes. Dat wou ik in deze film duidelijk maken: dit meisje is net zoals iedereen, alleen haar status als vluchteling maakt haar 'anders'."

We lieten KIDZ IN DA HOOD ook een keertje bekijken door iemand die vertrouwd is met de thematiek van jonge vluchtelingen in België. Pieter Stockmans werkt voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen als beleidsmedewerker detentie, terugkeer en niet-begeleide minderjarigen. Hij schreef voor ons een correct en diepgaand thematisch hoofdstuk. We geven hem graag het woord:

KIDZ IN DA HOOD schetst een realistisch beeld van de weg die niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBM) moeten afleggen in het land waar zij aankomen. In dit deel wordt de film getoetst aan de realiteit en wordt ook de Belgische situatie beschreven. Wat zou er gebeurd zijn als Amina niet in Zweden, maar in België was aangekomen?

Wie is een vluchteling?

Mensen kunnen om heel uiteenlopende redenen vluchten uit hun thuisland: omdat ze om politieke redenen vervolgd worden, omdat er oorlog is, omdat ze arm zijn en in hun thuisland geen perspectieven meer hebben, ... Ze gaan dan op zoek naar een betere plaats om te leven. Soms is dat een buurland, soms leggen ze een erg lange reis af.

Amina is samen met haar opa op de vlucht voor oorlog. Haar hele dorp werd vernield en haar familie werd vermoord, behalve haar opa. Ze vluchtten samen naar Zweden, waar ze asiel aanvroegen. Ze werden 'asielzoekers'. Dat wil zeggen dat hun leven in gevaar is als ze terugkeren naar hun thuisland en dat zij de bescherming van Zweden vragen tegen het onrecht dat zij in hun thuisland hebben moeten ondergaan.

Wat men verstaat onder 'vluchteling' wordt nauwkeurig bepaald in de Conventie van Genève (1951). Volgens dit verdrag geldt als vluchteling elke persoon die zijn land ontvlucht uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn of haar ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep en die zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit. Ook mensen die vluchten voor oorlog kunnen als vluchteling erkend worden. Sommige mensen trekken weg uit hun land omwille van armoede, dus om economische redenen. Deze mensen zullen meestal niet erkend worden als vluchteling. Vluchtelingen zijn asielzoekers wiens asiel-aanvraag wordt goedgekeurd.

Wie is een niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBM)?

Pas in 2004 kwam er een eerste wettelijke definitie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen: "Een niet-begeleide minderjarige is een persoon van minder dan 18 jaar oud, die niet begeleid is door zijn ouders of zijn voogd, die onderdaan is van een land dat geen lid is van de Europese Economische ruimte en die ofwel asiel heeft aangevraagd ofwel in illegaal verblijf is."

Amina bevindt zich in die situatie. De film zegt niet of haar opa haar officiële voogd is. Maar van zodra haar opa sterft en zij alleen achterblijft, is Amina sowieso niet meer begeleid en is zij dus zeker een NBM.

Specifieke noden

De jongste decennia vluchten er almaar meer kinderen en jongeren alleen naar Europa. Elk jaar komen er tussen de 1000 en de 2000 NBM uit Afrika, het Midden-Oosten en Oost-Europa in België aan. Zij weten bij hun aankomst meestal niets over de procedures die ze moeten volgen om aan opvang en bijstand te komen. Ze zijn hun land ontvlucht omdat ze het slachtoffer waren van geweld, uitbuiting, armoede, oorlog, discriminatie, politieke vervolging,... Wanneer ze dan na een lange reis helemaal alleen in België aankomen, voelen ze zich nog meer verloren. Sommigen vragen asiel aan. Als ze hier tijdens hun asielpcedure in aanraking komen met de autoriteiten voelen ze zich soms geïntimideerd, omdat die procedure niet goed is aangepast aan de noden van kinderen.

Ondanks hun jonge leeftijd benaderde het Belgische beleid deze groep aanvankelijk als 'vreemdeling'. Zoals voor alle vluchtelingen is de vlucht ook voor NBM een ontworteling en verscheuring en veroorzaakt ze diepe wonden. Toch hebben deze kinderen en jongeren, precies omwille van hun jonge leeftijd, nood aan gepaste bescherming.

Zolang zij bij ons zijn, is het absoluut nodig om hen toe te laten te leven in menswaardige omstandigheden en hen zeker niet te belasten met administratieve pesterijen, voortdurende onzekerheid en ingewikkelde procedures die hun lijdensweg nog verergeren. Een kind heeft een stabiele omgeving nodig om op een gezonde manier te ontwikkelen en op te groeien.

Bijzondere bescherming

Het Kinderrechtenverdrag zegt dat elk land voldoende bescherming moet bieden aan NBM op haar grondgebied. Voor België betekent dit dat ons land:

- ernaar moet streven de NBM met zijn ouders te herenigen
- de NBM in afwachting van zo'n duurzame oplossing moet opvangen en hem tegen misbruik en uitbuiting moet beschermen
- de NBM niet onbegeleid naar zijn herkomstland mag terugbrengen tenzij er voldoende garanties zijn voor de opvang van de minderjarige ter plaatse.

Om deze bescherming te realiseren, is de asielprocedure soms niet voldoende. Daarom heeft België een bijzonder beschermingsstatuut uitgewerkt en krijgt elke NBM een voogd toegewezen die zich bezighoudt met alle administratieve beslommeringen. Zo hoeft de minderjarige zich daar niet teveel zorgen om te maken en kan die zijn wat hij hoort te zijn: een kind. Tot een eigen wettelijk verblijfsstatuut voor niet-begeleide minderjarigen kwam het nog niet. We maken verder een onderscheid tussen de voogdij, de opvang en het verblijfsstatuut.

- De voogdij is er om de NBM te begeleiden tijdens de procedures om het verblijfsstatuut en de opvang te regelen.
- De opvang is de plaats waar de NBM verblijft tijdens en na de procedure.
- Het verblijfsstatuut kan geregeld worden via de asielprocedure, de procedure voor het bijzonder beschermingsstatuut of een procedure van regularisatie om humanitaire redenen.

Elke NBM krijgt een voogd en gepaste opvang

Het is duidelijk dat een kind niet steeds zelf kan beslissen welke procedure het best is. Ook het regelen van een gepaste opvang is soms heel ingewikkeld (zie verder). In België kwam er pas in 2004 een eigen voogdijregeling voor NBM.

Aanleiding voor die eigen voogdijregeling voor NBM was een beschamend incident met de vijfjarige Congolese Tabitha. Het meisje landde zonder begeleiding op de luchthaven van Zaventem en werd meteen

vastgehouden in een gesloten centrum. Daar verbleef ze twee maanden. Daarna stuurde België het kind gewoon terug naar de Congolese hoofdstad Kinshasa. Voor deze praktijk werd België in 2006 veroordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Eerste opvang

Iedereen die weet heeft van een NBM moet nu de Dienst Voogdij verwittigen. Deze dienst regelt dan de eerste opvang in een oriëntatie- en observatiecentrum (OOC) van Fedasil, het federale agentschap voor de opvang van asielzoekers. De eerste opvang duurt maximum een maand. Tijdens deze maand wordt in het OOC een eerste medische, psychologische en sociale profielschets van de minderjarige gemaakt. Op basis van een observatie zal men bepalen naar welke opvangstructuur de minderjarige kan worden doorverwezen. Men gaat ook de identiteit van de NBM na en onderzoekt of hij wel echt minderjarig is.

Een voogd

Van zodra de minderjarige erkend wordt als NBM krijgt hij onmiddellijk een voogd. De voogd moet ervoor zorgen dat de NBM medische verzorging en onderwijs krijgt, hij moet de goederen van de NBM beheren, mee helpen bij het opsporen van familieleden en de NBM begeleiden en vertegenwoordigen in de procedures. Maar de eerste taak van de voogd is te zorgen voor een meer duurzame opvang.

Opvang tijdens een asielprocedure

Asielzoekers worden tijdens hun asielprocedure opgevangen door Fedasil, in een centrum van Fedasil zelf, in een lokaal opvanginitiatief van een OCMW of in centra van het Rode Kruis of een niet-gouvernementele organisatie zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Er bestaan grote verschillen tussen de centra. In het ene centrum is de opvang, begeleiding, ondersteuning en ontspanningsmogelijkheid veel beter georganiseerd dan in andere centra.

- Amina en haar opa zijn asielzoekers. Soms kan een asielprocedure jaren aanslepen. Vele asielzoekers raken geïntegreerd in het land waar zij asiel aanvragen, zoals Amina. Zij was al drie jaar in Zweden toen haar asielaanvraag werd geweigerd en ondertussen sprak zij al vlot Zweeds,

ging ze jaren naar school in Zweden en had zij daar al veel vriendjes gemaakt.

- Amina verbleef tijdens de behandeling van haar asielaanvraag in opvangcentra voor asielzoekers. KIDZ IN DA HOOD gaat over de periode na de afwijzing van haar asielaanvraag.

Indien de asielaanvraag definitief wordt afgewezen, kunnen de minderjarigen in het centrum blijven, tenzij dat centrum te weinig plaats heeft en er nieuwe asielzoekers moeten worden opgevangen. Dan worden de minderjarigen overgeplaatst naar een centrum van de Bijzondere Jeugdbijstand (BJB).

In Zweden zocht Jesper, Amina's voogd, een oplossing na de afwijzing van de asielaanvraag. Zo kwam Amina terecht bij een vriend van Jesper die haar voorlopig wou opvangen, namelijk Johan. Johan wil later pleegouder van Amina worden, maar een sociale dienst moet daarover beslissen (zie verder). Een voogd is niet hetzelfde als een pleegouder. Een pleegouder vangt de minderjarige op en zorgt voor de dagelijkse dingen, terwijl de voogd de minderjarige juridisch vertegenwoordigt.

Pleegzorg

In België heeft de Bijzondere Jeugdbijstand verschillende diensten die pleegzorg organiseren (zie www.pleegzorgvlaanderen.be). Als de voogd een NBM wil onderbrengen bij een pleeggezin moet hij toestemming krijgen van Bijzondere Jeugdzorg. De Federatie Pleegzorg organiseert via de diensten pleegzorg de plaatsing van NBM in pleeggezinnen. Een consulent van de dienst pleegzorg ziet er ook op toe dat de pleegouders een stabiele omgeving kunnen bieden aan de NBM.

- Eerst is Johan nog niet officieel erkend als pleegouder. Hij wil dat Amina echte pleegouders krijgt. Spijtig genoeg is het voor vluchtelingenkinderen moeilijk om pleegouders te vinden. Veel van deze kinderen werden in hun eerste levensjaren emotioneel en/of lichamelijk verwaarloosd of liepen op allerlei andere manieren een trauma op. Dat kan ernstige gevolgen hebben voor hun toekomstige ontwikkeling. Veel pleegouders

maken zich hier zorgen over en willen het risico niet nemen dat het kind later problemen krijgt. Jesper, Amina's voogd, stelt het heel cru in de film: "Er zijn bijna geen pleegouders voor gevluchte kinderen. Amina belandt in een kindertehuis of in een opvangcentrum voor asielzoekers. En daar blijft ze dan. Niemand wil die kinderen."

- Als Johan niet voor altijd Amina's pleegouder had willen worden, had zij naar een opvangcentrum voor NBM moeten gaan, zoals in België de centra van de Bijzondere Jeugdbijstand. Amina wil absoluut niet terug naar een opvangcentrum en dat is begrijpelijk. Opvang door een pleeggezin is natuurlijk beter dan opvang in een centrum, omdat de NBM dan een warme band kan ontwikkelen met iemand die enkel voor hen zorgt in een huiselijke sfeer. Voor begeleiders in een centrum, waar steeds vele minderjarigen van verschillende culturele achtergronden en leeftijden bij elkaar zitten, is het veel moeilijker om een stabiele leefomgeving te verzekeren.

- Van zodra Johan beslist dat hij de pleegouder van Amina wil worden, ziet Janet, de consulente van een dienst voor pleegzorg voor NBM erop toe dat Johan in staat is op lange termijn goed voor Amina te zorgen. Uiteindelijk brengt zij een positief advies uit over zijn kandidatuur, maar de uiteindelijke beslissing berust bij een commissie. Op basis van een dossier en een persoonlijke (behoorlijk rockende) ontmoeting met Johan moeten zij bepalen of Johan de pleegouder van Amina mag worden.

Verblijfsstatuut: NBM hebben recht op extra bescherming

Tot nu toe staat in de Belgische Vreemdelingenwet maar één bepaling over NBM. Dat artikel regelt alleen de wijze waarop zo'n kind of jongere van het grondgebied moet verwijderd worden. Sinds 2005 bestaat er wel een omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken over het verblijfsstatuut van NBM, maar een omzendbrief biedt veel minder garanties dan een wettekst. De NBM kan asiel aanvragen en beroep doen op het bijzonder beschermingsstatuut beschreven in de omzendbrief. De voogd moet nagaan welke procedure de beste is voor zijn minderjarige. De voogd moet de NBM vertegenwoordigen en begeleiden in de verblijfsprocedure (o.a. bijwonen van verhoren tijdens de asielprocedure, een advocaat zoeken, ...).

Asiel aanvragen

Sinds juni 2007 is er een nieuwe, vereenvoudigde asielprocedure. De hele procedure zou maximum een jaar mogen duren. Tijdens deze periode krijgen asielzoekers enkel materiële hulp, ze krijgen geen financiële steun en mogen niet werken. Hun leven bestaat dus vooral uit wachten. Ook minderjarigen volgen de gewone asielprocedure in België:

- De minderjarige moet naar de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) gaan. Een speciaal Bureau Minderjarigen registreert de asielaanvraag. De minderjarige wordt dan een 'Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker' (AMA) en mag in België verblijven zolang de asielprocedure loopt. De Dienst Vreemdelingenzaken neemt verklaringen af van de minderjarige en er wordt een vragenlijst ingevuld, waarin de minderjarige aangeeft welke de motieven zijn voor zijn asielaanvraag en wat de mogelijkheden zijn om terug te keren naar zijn thuisland.
- De asielaanvraag zelf wordt onderzocht door het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS). Het Commissariaat-Generaal kan de minderjarige al dan niet als vluchteling erkennen.
- Bij een negatieve beslissing kan de asielzoeker in beroep gaan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV).
- Uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen nog in beroep gaan bij de Raad van State. Die past een strenge filterprocedure toe om te oordelen of een beroep al dan niet toelaatbaar is.

Het overgrote deel wordt niet erkend als vluchteling, zij moeten dan ook het grondgebied verlaten. Sommigen vertrekken uit België op eigen initiatief, anderen worden gedwongen gerepatrieerd en nog anderen verdwijnen in de illegaliteit. Als een uitgeprocedeerde asielzoeker na vijf dagen nog in België verblijft, kan de politie hem oppakken en naar een gesloten centrum brengen. Vanuit zo'n gesloten centrum kunnen uitgeprocedeerde asielzoekers worden gerepatrieerd. NBM mogen in België niet meer worden opgesloten sinds 7 mei 2007.

- Amina en haar opa hebben in Zweden een asielaanvraag ingediend. Zij hebben dus een gelijkaardige procedure helemaal doorlopen. Na drie pogingen is hun aanvraag definitief geweigerd. De overheid heeft hen verplicht terug te keren naar hun thuisland, dat ze drie jaar geleden ont-

vlucht zijn. Maar omdat ze dat helemaal niet willen, moeten ze 'verdwijnen in de illegaliteit'. Als de politie hen vindt, zullen ze waarschijnlijk gedwongen gerepatrieerd worden. En dus verbergen ze zich: ze laten zich zo weinig mogelijk in de buitenwereld zien en verhuizen van hot naar her. Amina vergelijkt haar onzekere leven met het lezen van een boek: "Je weet nooit wat er op de volgende bladzijde staat."

- Johan is ook heel even bezorgd of hij niets onwettigs doet door illegalen op te vangen. Maar in Zweden is dat niet strafbaar.

De Belgische Vreemdelingenwet bepaalt dat het in België strafbaar is om illegalen onderdak te geven, tenzij dit om puur humanitaire redenen is. Het opvangen van illegale NBM wordt in België beschouwd als humanitair en is dus niet strafbaar.

Bijzonder beschermingsstatuut

Minderjarigen wiens asielaanvraag is afgewezen, zoals Amina, zijn dus niet erkend als vluchteling. De voogd krijgt dan een bevel tot terugbrenging. Dat wil zeggen dat de minderjarige terug moet naar zijn land van herkomst. Maar in vele gevallen heeft de minderjarige toch bescherming nodig, net omdat hij minderjarig en dus kwetsbaar is. Daarom heeft België in 2005 een bijzonder beschermingsstatuut uitgewerkt.

Een aanvraag hiervoor moet ingediend worden door de voogd. Na de aanvraag gaat de Dienst Vreemdelingenzaken op zoek naar een duurzame oplossing (gezinshereniging, terugkeer naar land van herkomst of een verblijf in België op basis van de Vreemdelingenwet). In afwachting van zo'n oplossing wordt er een tijdelijk verblijfsdocument afgegeven.

Wat is dat tijdelijk verblijfsdocument?

- Als de minderjarige een uitgeprocedeerde asielzoeker is, kan het bevel tot terugbrenging maandelijks verlengd worden in afwachting van een duurzame oplossing. Dat wil zeggen dat de minderjarige nog een maand langer in België mag blijven.
- Na zes maanden kan de minderjarige dan tijdelijk worden ingeschreven in het vreemdelingenregister, maar enkel als de minderjarige een geldig paspoort kan tonen en dat is in vele gevallen heel moeilijk.

- Als de minderjarige ingeschreven raakt in het vreemdelingenregister, kan die inschrijving worden verlengd als aan een aantal voorwaarden voldaan is: de minderjarige moet Nederlands, Frans of Duits spreken, hij moet naar school gaan, ...
- Indien er na drie jaar dan nog steeds geen duurzame oplossing is gevonden, kan de inschrijving in het vreemdelingenregister definitief worden.

In KIDZ IN DA HOOD krijgt Amina uiteindelijk een permanent verblijfsrecht als 9-jarig meisje. Het is niet duidelijk welke procedure haar dat verblijfsrecht heeft opgeleverd. Het zou een gelijkaardige procedure kunnen zijn als de Belgische procedure voor het bijzondere beschermingsstatuut.

Pieter Stockmans

Beleidsmedewerker detentie, terugkeer en niet-begeleide minderjarigen bij Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Meer informatie...

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wil een ruim publiek bewust maken van de situatie van vluchtelingen en ijvert voor een menswaardige bescherming van vluchtelingen. Vluchtelingenwerk oefent ook druk uit op het beleid. Vluchtelingenwerk verdedigt dagelijks de belangen van vluchtelingen bij beleidsmakers op lokaal, nationaal, Vlaams en Europees niveau. Vluchtelingenwerk biedt ondersteuning aan al wie vluchtelingen bijstaat via deskundige informatie, vormingen, publicaties en uitgebreide helpdesks. Via projecten ontwikkelt Vluchtelingenwerk nieuwe werkmethodes voor hulpverleners, begeleiders en overheden. Vluchtelingenwerk mobiliseert verenigingen en individuen om samen actie te ondernemen en om de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren.

Een uitgebreide uitleg over vluchtelingen, de asielpcedure en de opvang vind je op de website van Vluchtelingenwerk Vlaanderen: www.vluchtelingenwerk.be.

Vluchtelingenwerk maakt ook deel uit van een platform van organisaties die zich bekommeren om het lot van NBM in België: het Platform Kinderen op de

Dool. Op de website van dit platform vind je heel wat informatie omtrent NBM in België: www.nbm.be

Ook interessant is het project van UNICEF 'What do you think?' waarin de stem van NBM zelf aan bod komt: www.whatdoyouthink.be/wdyt/nl/pdf/mena-nl.pdf

Vragen voor de leerlingen

- *Weet je wat de volgende begrippen juist betekenen?*
 - o vluchteling
 - o asiel aanvragen
 - o verdwijnen in de illegaliteit
 - o pleegvader
- *Hoe lang woont Amina al in Zweden?*
- *Hoe komen Amina en haar opa bij Johan terecht?*
- *Waarom mag Amina niet buiten spelen van haar opa?*
- *Weet je waarom Amina en haar opa vluchtten uit hun land in Afrika? Kun jij je voorstellen om welke redenen mensen zoal wegvluchten uit hun thuisland?*
- *Maggan vindt dat ze Amina terug naar Afrika moeten sturen. Ben je het met haar eens? Vind jij dat alle vluchtelingen die naar België komen hier ook mogen blijven? Waarom?*
- *Jesper vertelt heel cru dat bijna niemand vluchtelingenkinderen wil adopteren. Waarom wil niemand voor deze kinderen zorgen? Wat vind je daarvan?*
- *Wat is de rol van Janet? Waarom wijst ze Johan terecht als hij geen groenten in huis heeft, of als hij op tournee wil gaan?*
- *Weet je wat er zou gebeurd zijn met Amina als ze niet in Zweden, maar in België was aangekomen? Ken je de problematiek van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen?*

Locatie – het leven in de voorsteden

Buurten met een slecht imago

KIDZ IN DA HOOD speelt zich af in een heel herkenbare omgeving. Je ziet ze immers overal ter wereld: grauwe torenflats aan de rand van de stad. Er wonen vaak veel mensen van verschillende nationaliteiten samen op een kleine ruimte. Overal staat graffiti op de muren (ook de filmtitel wordt in graffiti 'op het scherm gespoten'). Het zijn buurten met een slechte reputatie, brandhaarden van oproer en agressie... Maar is dat écht zo?

Ylva Gustavsson: "De spanning in de Zweedse voorsteden is niet te vergelijken met bijvoorbeeld in Frankrijk. De sfeer is hier niet zo gewelddadig. Maar we gaan wel die kant op. De dreiging van een complete segregatie kan, afhankelijk van het politieke klimaat, de volgende jaren nog veel sterker worden."

In de buitenwijken van Stockholm werden in de jaren '70 woonblokken gebouwd die 'The Million Project' werden genoemd vanwege het grote aantal flats. Vroeger woonden er plattelandsmensen die naar de stad trokken; tegenwoordig wonen er vooral migranten. Het is geen populaire plek... iedereen die er woont, droomt van een beter en mooier huis in de stad. Maar "het was een prima locatie," zegt Catti Edfeldt. "Er waren plekjes waarvan we zeiden: 'Ja, dit is wat we zoeken!' De camera speelde met die deuren en balkons. In deze blokken waren de balkons geel geschilderd; dat is veel aantrekkelijker dan grijs. Het had een aparte charme."

Ook de filmcrew was, net als de meeste mensen, niet vrij van vooroordelen. Sanna Ekman (Maggan) was erg verbaasd: "De voorstad Fittja waar we filmde was helemaal anders dan ik had verwacht. Iedereen was vriendelijk en rustig en het was er ongelooflijk proper en mooi."

Altijd wat te beleven

De camera dwaalt langs de balkons en tussen de huizenblokken. De vele schotelantennes bewijzen dat dit een plek is waar mensen uit de hele wereld samenwonen. Maar dit is ook een plek voor kinderen! Ylva Gustavsson: "De buurt behoort echt aan de kinderen toe. Ik ging er zeven jaar geleden wonen en ik was verbaasd hoeveel kinderen er waren. Ze zijn overal en ze worden door iedereen gehoord en gezien." Er staan speeltuigen op de pleintjes, kinderen spelen in de dorre bladeren, skaten op de trappen en ontmoeten elkaar in de kelder. Een avontuurlijk schuiloord tussen ijzeren traliewerk, duistere gangen en oude rommel.

Op het balkon

De plek bij uitstek waar de mensen elkaar ontmoeten én bekluren zijn de balkons. In deze wijk zijn ze mooi geel geschilderd en ze zijn het centrale punt vanwaar de buren elkaars deuren in de gaten houden. De komst van Janet gaat niet onopgemerkt voorbij, Mirre maakt op de gaanderij haar bloementuintje, kinderen skaten er lustig voorbij en Pekka krijgt er Johans bakkersactiviteiten in het oog.

Voor volwassenen is ook de buurtwinkel een plaats voor sociale contacten. Johan ontmoet er zijn vriend aan de kassa (en krijgt er eindeloos krediet), bespreekt er de dagelijkse dingen en krijgt goede raad van Pekka.

Op die manier schetst KIDZ IN DA HOOD een fris en positief beeld van een omgeving waarvan vaak enkel de negatieve kanten worden belicht. Het leven in de voorstad lijkt best fijn, met veel mensen om je heen en altijd wat te beleven.

Opgesloten in Johans flat

Terwijl buiten het zonlicht oogverblindend schijnt, hangt er in Johans kleine, rommelige flatje een beklemmende sfeer. Het is er altijd donker. Amina's opa wil niet dat hun aanwezigheid in de flat wordt opgemerkt. Daarom moet Amina wegblijven van het venster. Ze voelt zich opgesloten. Enkele beelden maken dat heel duidelijk: ze bekijkt de wereld door het geblindeerde raam. De afscheiding met de buitenwereld lijkt compleet: ze hoort de geluiden, ziet de mensen door het venster of door het 'spionnetje' in de voordeur, maar ze kan niet deelnemen aan het leven. Amina neemt zelf het initiatief om uit haar isolement te ontsnappen: ze gooit haar popje naar buiten en lokt zo Mirre naar binnen. Die reageert laconiek: "Waar ik woon heb ik dezelfde kamer." Alle huizen zijn hier hetzelfde.

Vragen voor de leerlingen

- Omschrijf de omgeving waar Johan woont. Welke vreemde vogels wonen er in de buurt?
- Waar ontmoeten de kinderen elkaar in deze buurt? Waar spelen ze?
- Waar ontmoeten de volwassenen elkaar?
- Ben je in ons land al ooit in de voorsteden van een grote stad geweest? Leken ze op de buurt die je in de film leerde kennen?
- Lijkt zo'n buurt je een fijne plek om te wonen? Waarom (niet)?
- Beschrijf Johans appartement. Zou jij daar graag wonen? Waarom (niet)?
- Mirre zegt: "Waar ik woon heb ik dezelfde kamer." Wat bedoelt ze daarmee?
- Waarom mag Amina niet te dicht bij het venster komen?
- Hoe zie je dat ze zich opgesloten voelt in Johans appartement? Hoe legt ze contact met Mirre?
- Wat gebeurt er allemaal op de balkons?

Focus op muziek

Muziek maakt gevoelens los

Muziek is in deze film enorm belangrijk en dat wordt duidelijk van bij de eerste beelden. We worden de film 'ingezogen' door een rap waarin de buurt wordt voorgesteld.

Regisseuse Ylva Gustavsson is dol op muziek. Ze was muzikante in diverse groepen en als regisseuse maakte ze videoclipps voor Zweedse bands (waaronder The Hellcopters). Ze is dol op musicals en vindt dat er in Zweden te weinig muzikale films worden gemaakt. Het stond vast dat er in haar debuut KIDZ IN DA HOOD een heleboel muziek zou zitten. "Muziek is heel belangrijk voor mij. Dag en nacht zit er muziek in mijn hoofd, zelfs in mijn dromen."

Muziek maakt in deze film niet enkel het karakter van alle personages duidelijk, maar maakt bij hen ook gevoelens los. Zo is muziek een heel belangrijk element in:

- de relatie tussen Johan en Amina: Amina toont nauwelijks emoties bij de dood van opa. Maar wanneer Johan voor haar muziek begint te spelen, rolt er een traan over haar wangen. Muziek bevrijdt haar uit haar emotionele isolement. Muziek heeft een afstand overbrugd.
- de relatie tussen Amina en Mirre: Amina praat bijna niet; het is voor Mirre erg moeilijk om contact te leggen. Maar ook hier doet de muziek haar werk: ze beginnen samen te rappen en te dansen... en spontaan groeit er tussen hen een band.

Opdrachten voor de leerlingen

In de film zie je dat muziek heel sterke reacties kan losmaken. Op welke momenten is de muziek erg belangrijk? Heb je dat zelf ook al meegemaakt? Heb je eventueel een liedje waarin je jezelf kan voorstellen? Is er een lied dat heel veel voor jou betekent en dat jouw karakter op een of andere manier verklankt? Laat het horen aan de klas of vertel waarom een bepaald nummer voor jou die sterke betekenis heeft.

Heb jij al ooit proberen te rappen? De actrices uit de film hadden het nog nooit gedaan, maar ze vonden het heel fijn en het lukte hen best goed. Kan jij proberen jezelf voor te stellen in een korte raptekst? Eigenlijk moet je gewoon een gedichtje schrijven over jezelf, wie je bent of hoe je je voelt, en een toe-

passelijk ritme vinden om het voor te dragen. Voor je het weet ben je... aan het rappen.

Misschien kan je de liedjes die de kinderen kiezen om zichzelf voor te stellen, of die ze zelf schrijven, van muziek voorzien en rappen, samenbrengen op één cd. Zo krijg je een verzamelcd van de klas. Je kan de cd branden voor elk kind, zodat iedereen zijn eigen exemplaar heeft. Ben je zelf niet zo handig met opnameapparatuur, dan is er vast wel een ouder van één van de kinderen op school die je kan helpen.

De muzikale intermezzo's

KIDZ IN DA HOOD is niet echt een musical, maar elk personage krijgt wel de kans om zich muzikaal voor te stellen op de tonen van een bijpassend muziekgenre. Het is een heel ongebruikelijke techniek, maar het werkt erg goed. De muzikale intermezzo's zorgen voor ademruimte in het intense verhaal; ze maken de toon van de film lichter.

Ylva Gustavsson: "Ik wou een deel van het verhaal via muziek vertellen. Alle volwassen personages hebben een song waarin ze zichzelf voorstellen; de muziek past bij hun karakter. Eigenlijk zit die muziek in Amina's hoofd; het is de manier waarop zij de mensen 'leest'. Het resultaat moest spontaan ogen; er was wel een choreografie, maar dat mocht voor de kijker niet opvallen. We gebruikten natuurlijke bewegingen die pasten bij de stijl van het personage."

• Eerste muzikale intermezzo: Amina in de keuken

Johan wast af in de keuken van een restaurant. De omgevingsgeluiden leiden Amina af: het afschrappen en wegzetten van borden en bestek... Amina hoort er een ritme in, de muziek krijgt vorm in haar hoofd en ze wordt er door meegesleept. Maar de aanstekelijke beat wordt ruw afgebroken door het geluid van een vallend bord. Al het positieve verandert in iets negatiefs... Johan krijgt zijn ontslag.

• Mirres intermezzo: op het balkon

Tegen de achtergrond van kunstbloemen en flikkerende lichtjes rapt ze lieflijk over wie ze is: een brutaal meisje dat droomt van een tedere wereld: "Niemand is gemeen. In mijn kleine bloemenwereld is er plaats voor iedereen." Het refrein van haar liedje klinkt zelfs als een Zweedse schlager!

Tijdens het liedje kijken we uit over de troosteloos besneeuwde voorstad. En we zien Mirres felgekleurde dromen: er is taart en bloemen, iedereen is vrolijk en zelfs Maggan lacht. Opnieuw wordt de droom brutaal afgebroken. Tante, ontevreden als altijd, brengt haar terug naar de werkelijkheid.

• Janets intermezzo: popmuziek in de pizzeria

Tijdens Janets popsong in de pizzeria blijkt dat dit onkreukbare meisje soms ook heel uitbundig en ondeugend is. Alle restaurantbezoekers en het personeel dansen mee. De knappe choreografie is geen verrassing: Jennifer Brown debuteert hier als actrice maar is in Zweden een bekende zangeres. Je kunt haar muziek leren kennen op haar website www.jenniferbrown.se.

• Maggans intermezzo: Elvis nostalgie

Ook het nummer van Maggan is heel betekenisvol. Nu pas begrijpen we de frustratie van deze vrouw die alle plezier in het leven verloren heeft en vol nostalgie terugkijkt naar haar wilde rock 'n' roll-jaren, toen ze nog jong was en haar dromen nog niet had verloren.

• Pekka's intermezzo: tango

Pekka is de 'pisaal' van de buurt: zijn dronken praatjes worden zelden ernstig genomen. Maar ditmaal is hij heel serieus: hij beschouwt het als zijn eer en plicht om zijn expertise als bakker te delen met Johan en Amina. Het ritme van het brood kneden verandert in een tango... die even later ontspoord in een stoeipartij waarbij het meel in het rond vliegt.

• Johan: een leven vol muziek

Muziek is heel belangrijk voor Johan: overal in huis staan instrumenten. Hij heeft het altijd druk met repeteren en Amina moet bijna wijken voor zijn muzikale droom. Een concert van Johans band wordt op een hedendaagse manier in beeld gebracht, met alle bijbehorende rock-clichés: macho poses, herrie, meisjes en veel drank. Het stond dan ook vast dat Johans muzikale intermezzo heel bijzonder moest worden. We krijgen het te zien tijdens zijn intake-gesprek met de adoptie-commissie.

Oog in oog met de jury is Johan razend nerveus. In zijn 'goede pak' ziet hij eruit als een zwerver en al stotterend maakt hij geen te beste indruk. Maar dankzij de muziek vindt hij zijn zelfvertrouwen terug. Een ogenblik later staat hij vol overtuiging op de tafel: "Van nu af aan ben ik Amina's vader. Ik weet dat het voorgoed is. Ik wilde eerst op de loop. (...) Je schrikt wel even van het vaderschap. Maar toen drong de toekomst tot me door. Ik word Amina's vader en ik word een hele goede, hoor." De gezichten van de commissieleden staan strak en onverstoort, maar stylo's en vingers tikken ritmisch mee op de maat van de muziek.

Gustaf Skarsgård (Johan) had duidelijk plezier in dit onderdeel van zijn rol. "Ik hield van de muzikale stukken, ook al moest ik er speciaal gitaar voor leren spelen. Het was fijn om op de tafel te dansen, en natuurlijk was het rockconcert het leukste van allemaal."

• De schoolmusical

Tot slot krijgen we Amina nogmaals al zingend te zien en te horen in de schoolmusical, een pure uiting van haar vreugde.

De componist

Fabian 'Phat Fabe' Torsson was componist voor KIDZ IN DA HOOD. Hij schreef de achtergrondmuziek, maar ook alle songs. Het was aan hem om 'eenheid' te brengen in deze bonte mengelmoe van stijlen. "Ik werkte al met veel muziekstijlen. Hier mocht ik ze allemaal door elkaar gebruiken; ze moesten enkel 'echt' zijn – echte muziek voor echte personages. Dus probeerde ik een muzikale 'vibe' te vinden bij elk personage."

Vragen aan de leerlingen

- *Wat betekent muziek voor Amina en Johan? Hoe brengt de muziek hen dichter bij elkaar?*
- *Wat betekent muziek voor Amina en Mirre? Hoe brengt de muziek hen dichter bij elkaar?*
- *Elk personage mag zich voorstellen in een muzikaal tafereel. Vond je dat leuk?*
- *Dit gebeurde telkens in een andere muziekstijl. Weet je nog welke stijlen? Vond je elke stijl toepasselijk? Waarom (niet)?*
- *"Eigenlijk zit die muziek in Amina's hoofd: het is de manier waarop zij de mensen 'leest'." Wat bedoelt de regisseuse met deze uitspraak? Had jij dat ook zo begrepen?*
- *Het leuke ritme dat Amina hoort in de keuken: weet jij nog hoe daar een einde aan kwam?*
- *Het liedje van Mirre op het balkon: tijdens dit liedje zagen we heel verschillende beelden. Weet je nog welke? Waarvan droomt Mirre?*
- *Het liedje van Janet: Weet je nog waar ze haar lied zong? Wie danste er allemaal mee? Wat leerden we over Janet in dit lied?*
- *Het liedje van tante Maggan: Ken je deze muziekstijl? Kwamen we in dit lied iets meer te weten over haar?*
- *Het liedje van Pekka: Waar kwam het ritme in deze tango vandaan?*
- *Het lied van Johan: Hoe reageren zijn toehoorders? Waarover zong hij? Denk je dat hij zo een goede indruk maakte?*

Bibliografie

KIDZ IN DA HOOD

- Officiële site in het Zweeds: www.forortsungar.se
- www.trust-film.dk/off_vis_download.asp?id=227
- www.gildafilm.se
- Persmap Jekino
- Gert Hermans, "Zijn die gepoetste tanden echt zo belangrijk?" Generiek, nr. 92 (december 2007)
- Een filmfragment met Nederlandse ondertitels kun je bekijken op www.cinema.nl/cinema/movies/index.jsp?movies=37052565

Thematiek

- www.vluchtelingenwerk.be
- www.fedasil.be
- www.kindengezin.be/KG/Themas/Adoptie

Recensies

- Bas Blokker, "Tere relatie tussen kind en rocker." NRC Handelsblad 01/11/2007. Ook te vinden op www.nrc.nl.
- Raymond Krul, "Kidz in da Hood." www.kidsweek.nl/artikel/174712/
- Monica Meijer, www.movie2movie.nl/index.php?item=190&film=56406
- Remke de Lange, "Grotestadsmusical uit Zweden ontroert en schenkt hoop" Trouw 01/11/2007. Ook te vinden op www.trouw.nl.

Met dank voor de deskundige medewerking van Pieter Stockmans, Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

Lesbrief voor de leerlingen

Op de volgende pagina is een lesbrief voor de leerlingen toegevoegd. Daarop staan een aantal trefwoorden, citaten en vragen die met de film te maken hebben. Deze vormen een leidraad voor de leerlingen tijdens de verwerking.

Wij horen graag je reactie op deze film. Ga je de film bekijken tijdens Filmfestival Open Doek, dan kan je je mening kwijt op het kaartje dat je krijgt na de voorstelling.

Amina vergelijkt haar leven met het lezen van een boek: "Je weet nooit wat er op de volgende bladzijde staat." Waarom is haar leven zo onzeker?

De voorsteden zien er meestal niet zo vrolijk uit: hoge gebouwen en allemaal dezelfde flatjes. Maar in KIDZ IN DA HOOD blijkt het een levendige wereld waar kinderen makkelijk hun plaats vinden. Op de balkons valt er altijd wat te beleven. Wie wil er wel in een voorstad wonen?

KIDZ IN DA HOOD

"Hij draagt doodskop T-shirts, hij heeft lang haar, tatoeages en oorbellen. En hij drinkt bier uit 't blikje... maar alleen soms."
Denk je dat Johan een goede papa zal zijn? Wat moet een papa zoal kunnen?

In de muzikale stukjes tonen alle personages hun verborgen kantjes. Hou jij van muziek? Welke lied of welk muziekgenre zou jij gebruiken om jezelf voor te stellen?

Test je Zweeds en surf naar de site van KIDZ IN DA HOOD op www.forortsungar.se. Je kunt er heel wat weetjes oppikken, bijvoorbeeld over de hobby's van de personages.

